ಸಮ್ಮೇಳನಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಭಾಷಣ

ಡಾ|| ಎಸ್.ಆರ್. ರಾವ್

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಪತ್ತು ನಮ್ಮದಾಗಿದ್ದರೂ ಬಗೆದಷ್ಟೂ ಮುಗಿಯದ ಇತಿಹಾಸ ಸಾಮಗ್ರಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಇರಬೇಕಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟು ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕು. ಇತಿಹಾಸವೆಂದರೆ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ನಾಡನ್ನು ಆಳಿದ ರಾಜಮನೆತನಗಳ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಣಿಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಪಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಬಹಳ ಕಾಲದವರೆಗೆ, ಬಹುಶಃ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿತ್ತು. ಇಂದಿಗೂ ಇದೆ. ಒಂದು ನಾಡಿನ ಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ಜನಜೀವನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ನಂಬಿಕೆ, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ದಾಖಲೆ ವಿಶಾಲಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳ ಕೂಲಂಕಷ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವ ಅಂಶಗಳು ನಮಗೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ, ಕಡತಗಳಲ್ಲಿ, ತಾಡವೋಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ತಾಮ್ರಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಆ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಂತಹ ಇತಿಹಾಸ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಅವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಶಿಸಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ರಕ್ಷಿಸಿ, ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವ ಕಾರ್ಯ ತುಂಬ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಇಂತಹ ಮಹತ್ತ್ವದ ಕಾಲನ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ಉತ್ತೇಜನ, ಸಹಕಾರ, ತುಂಬ ಅತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಮೂರುಸಾವಿರ ಮಠ ಮತ್ತು ಕೆಳದಿ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು. ಈ ಎರಡೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿವೆ. ಇತರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳೂ ನಾಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗುವುದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ.

ಕೇವಲ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಿರಂತರ ದುಡಿತ, ಶ್ರಮ, ಸಾಹಸ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಕೆಳದಿಯ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿಂದು ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಬೃಹತ್ ಸಂಗ್ರಹ, ತಾಮ್ರಪತ್ರಗಳ, ಕಡತಗಳ ಮತ್ತು ಇತರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ತ್ವದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಸಂಗ್ರಹ ಶೇಖರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಕೂಡ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. 'ದೇವರು ವರ ಕೊಟ್ಟರೂ ಪೂಜಾರಿ ಕೊಡ' ಎಂಬ ಗಾದೆಯಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಹಾಯ ಧನ ಮಂಜೂರಾದರೂ ಅದು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಲುಪುವಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡ

ಗಾಲು ಹಾಕುವ ಸಂಶೋಧಕರೆಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಾರ್ಯ ಎಂತಹ ಹೇಯವಾದುದೆಂದು ನಾನಿಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ನಾನಿಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಷ್ಟೇ. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಪರಂಪರೆ ಮಣ್ಣುಪಾಲಾಗಿ ನಶಿಸಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಶದಲ್ಲಿರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಾಪಾಡುವಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನೂ ಇಂತಹ ಸಮರ್ಥ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಸಹಾಯ, ಉತ್ತೇಜನ ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇಂದಿನ ಇಡೀ ಜನಾಂಗದ್ದಾಗುತ್ತದೆ.

ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಇನ್ನೂ ವಿಶಾಲಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಒಳಪಡಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಗತಿಯಲ್ಲಿ 'ಆಕಾಶವಾಣಿ'ಯವರು ಮಾನವನ ಪ್ರಗತಿ–'ಎವೊಲ್ಯೂಶನ್ ಆಫ್ ಮ್ಯಾನ್' ಎಂಬ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ೧೨ ರಿಂದ ೧೮ ವರುಷದೊಳಗಿನ ಯುವಕ ಯುವತಿಯರಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತುಂಬಾ ಸ್ಮರಣೀಯವಾದುದು. ಸುಮಾರು ೧೦೪ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ೮–೧೦ ಸೆಗ್ಮೆಂಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬರಲಿರುವ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯೊಂದು ಈಗಾಗಲೇ ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಳಿಲು ಸೇವೆಯೂ ಸೇರಿದೆ. ಕಲೆ, ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಕುಶಲಕಲೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಗತಿ ಹೇಗೆ ಸಾಗಿಬಂದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಹೇಗೆ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಗಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುವ ಈ ಕಾರ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ತುತ್ಯಾರ್ಹವಾದುದು.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಭೂಪಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ' ಸ್ಮರಣೀಯವಾದುದು. ಶಿಲಾಯುಗದಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಹರಪ್ಪ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ(ಲೋಥಲ್) ವರೆಗಿನ ಮಾನವ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಅಂದರೆ ವಿಜ್ಞಾನ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಕಲೆ, ಉದ್ಯೋಗ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ನಗರ ರಚನೆ, ಲಿಪಿ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಯಾಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹೇಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಒಂದು ಸುಂದರ ಬಯಲು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದೊಂದು ಅತ್ಯಪೂರ್ವ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇ ಇಲ್ಲ. ಇದೇ ಜಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು 'ಮಾನವ ಪ್ರಗತಿ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ'ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು. ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ೧೧ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗಿನ ಮಾನವನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಒಂದು ಬಯಲು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಸುಮಾರು ೩೨ ವರುಷಗಳ ಕಾಲ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸುವ, ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಒಂದು ಉದಾತ್ತಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗಗೊಳ್ಳುವ ಭಾಗ್ಯ ನನ್ನದಾಗಿದೆ. ತಾಜ್ ಮಹಲ್, ಅಜಂತ, ಎಲ್ಲೋರಗಳಲ್ಲದೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಐಹೊಳೆ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು, ಬಾದಾಮಿ, ಲಕ್ಕುಂಡಿ, ಬನವಾಸಿ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ಬೇಲೂರು. ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ, ಕೆಳದಿಗಳಲ್ಲಿಯ ದೇವಾಲಯಗಳು, ಬಿಜಾಪುರದ ಗೋಲ್‌ಗುಂಬಜ್ ಮತ್ತು ಬೀದರ್‌ನ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಸುಮಾರು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದವಲ್ಲದೇ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಕೌಶಲ, ಎಂಜನಿಯರಿಂಗ್ ತಂತ್ರ

ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದರ್ಶಿಸುವ ಭಾಗ್ಯ ನನ್ನದಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ತಾಂತ್ರಿಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಕಲೆಯ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊಡುಗೆ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಅಧ್ಯಯನ ಇನ್ನೂ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕು. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ಬಾದಾಮಿ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು, ಲಕ್ಕುಂಡಿ, ಹಂಪಿ, ಬಿಜಾಪುರ, ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ, ಬನವಾಸಿ, ಕೋಲಾರ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹರಿಹರ, ಬೆಳಗಾಂವಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಶಾಸನ, ಕಲೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಮುಂತಾದುಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮೋನೊಗ್ರಾಫ್ ಅನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಈ ಬೃಹತ್ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಭಾಗಗಳೂ ಮತ್ತು ಯು.ಜಿ.ಸಿ.ಯ ಸಹಾಯೂ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.

ನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ಕಲೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಹರಿಸುವ 'ಗೈಡ್ ಬುಕ್' ಅಥವಾ ಸ್ಥಳ ಕೈಪಿಡಿಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಕೊರತೆಯಾಗಿದೆ. ಶೇಕಡ ೯೯ ಸ್ಮಾರಕಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕೈಪಿಡಿಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಸರಿಯಾದ ತಜ್ಞರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರವಾಸಿ ಜನಗಳಿಗಾಗಿ ಕರಾರುವಾಕ್ ಆದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತಿತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡುವ ಕೈಪಿಡಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಿ/ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಧನಸಹಾಯವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಶಾಸನಗಳು, ತಾಡಓಲೆಗಳು, ಕಡತಗಳೇ ನಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಆಧಾರಗಳು. ಇವುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣ, ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದುದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸದ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಸಿಂಧು ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಲಿಪಿ ಯನ್ನು ಓದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಾನು ಬಿಡಿಸಿದ ಈ ಜಟಿಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಮನ್ನಣೆ ಕೊಟ್ಟು 'ಇಂಡಿಯನ್ ಹಿಸ್ಟರಿ ಅಂಡ್ ಕಲ್ಚರ್' ಎಂಬ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಹಾಗೂ ಇತರ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಾಧನೆ ಎಂದರೆ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಯಾಗಲಾರದು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಮುದ್ರೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಎಂಬ ಒಂದು ನೂತನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಗಮನ ಕೊಡಲಾಗು ತ್ತಿದ್ದು, ೧೯೮೧ರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಗೋವೆಯಲ್ಲಿರುವ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಓಸಿಯಾನೋಗ್ರಫಿ (ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮುದ್ರೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ) ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಸಮುದ್ರ ದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದ ಹಡಗು ಮತ್ತು ರೇವುಪಟ್ಟಣಗಳ ಉತ್ಖನನದಿಂದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೂ ಸಮುದ್ರ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೂ ಅನೇಕ ದಾಖಲೆಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಉದಾ : ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಂತೆ ದ್ವಾರಕಾನಗರವು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿರುವುದು ಸತ್ಯಾಂಶ. ಊಹಾಪೋಹೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಈಗ ನಾವು ನಡೆಯಿಸಿದ ಉತ್ಖನನದಿಂದ ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಮಹಾಭಾರತ, ಹರಿವಂಶ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ಹಾಗೂ ಭಾಗವತ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ದ್ವಾರಕಾನಗರದ ರಚನೆ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲ ವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ಹರಿವಂಶದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ದ್ವಾರಕಾನಗರಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮುನ್ನ ಯಾದವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕುಶಸ್ಥಲೀ ನಗರಿಯು ಕೂಡ ನಾಶವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬ ವಿಷಯವು ಕೂಡ ಸತ್ಯವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಬೇಟ್ ದ್ವಾರಕಾ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಅವಶೇಷಗಳು ದೊರಕಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತ ಕಾಲೀನ ಎಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಪೂ. 15ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೂ ಮೊದಲಿನ ಅವಶೇಷ ಗಳಿವೆ.

ಸಮುದ್ರಯಾನ, ಸಮುದ್ರ ವ್ಯಾಪಾರ, ಬಂದರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊಡುಗೆ ಏನು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ತಿಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮುದ್ರ ಮಾರ್ಗದ ವ್ಯಾಪಾರಿ ನಾವೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕಲೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ತಿಳಿದಿತ್ತು ಎನ್ನಲು ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ತೀರದ ಹೊನ್ನಾವರ, ಭಟ್ಕಳ, ಮಲ್ಪೆ, ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಕಾರವಾರಗಳಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಂಬಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು, ಹಡಗು ಕಟ್ಟಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತೇಗದ ಮರವನ್ನು ಪರದೇಶಗಳಿಗೆ ರಫ್ತು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಪೆರಿಪ್ಲಸ್ ಗ್ರಂಥದಿಂದಲೂ ಟಾಲಮಿ ಮತ್ತು ಅರಬ್ಬಿ ಚರಿತ್ರಕಾರರಿಂದಲೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಗ್ರೀಕ್ ಹಡಗೊಂದು ಮಲ್ಪೆ ಬಂದರಿನ ಹತ್ತಿರ ನಾಶವಾಯಿತೆಂದು ಆಕ್ಸಿರಿಂಖಸ್ ಪೆಪಿರೈನಲ್ಲಿರುವ ಹೇಳಿಕೆಯು ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಉದ್ಯಾವರದ ಸಮೀಪ ನಾನು ಅನ್ವೇಷಣೆ ನಡೆಸಿದ ಫಲವಾಗಿ 'ಬಾಳೆದ ಗುಡ್ಡ' ಎಂಬ ಪ್ರಾಚೀನ ಬಂದರು ಕೋಟೆಯ ಬಳಿ ಕ್ರಿ. ಪೂ. 3ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮೃತ್‌ಪಾತ್ರೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ದೊರೆತವು. ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಬಂದರು ಮುಳುಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಇದೇರೀತಿ ಎರಡನೇ ಪುಲಿಕೇಶಿ, ಪುರಿ (ಘಾರಾಪುರಿ)ಯ ಸಮೀಪ ಮೌರ್ಯರನ್ನು ನೌಕಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದ್ದು, ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದ ಎಲಿಫಂಟಾ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧-೨ ರಿಂದ ೬-೭ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗಿನ ಬಂದರಿನ, ನಗರದ ಅವಶೇಷಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಉತ್ಖನನ, ಅಧ್ಯಯನ ದಿಂದ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದ ನಗರ, ನೌಕಾಪಡೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಬೀಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಕಾರವಾರ ಮತ್ತು ಹೊನ್ನಾವರದ ಸಮೀಪ ಮುಳುಗಿದ ಹಡಗಿನ ಅವಶೇಷಗಳು ಸಿಗುವುದಕ್ಕೆ ದಾಖಲೆ ಗಳಿವೆ. ಹೊನ್ನಾವರ ಕದಂಬರ ಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖ ಬಂದರಾಗಿತ್ತು. ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಕಾಲದ, ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್, ಬಿಜಾಪುರದ ಸುಲ್ತಾನರು, ಕೆಳದಿ ಅರಸರು, ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದ ಹಡಗುಗಳು ಮಂಗಳೂರು, ಹೊನ್ನಾವರ, ಭಟ್ಕಳ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಹಳೆಯ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಪುಷ್ಟಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಕೆಳದಿ ಅರಸರು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗೆ ಒಳಗಾಗದೇ ಸಮುದ್ರ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಸುವ ದಾಖಲೆಗಳು ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಶಾತವಾಹನರು, ಶಿಲಾಹಾರರು ಕೂಡ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ನೌಕಾಬಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲದ ಸಮುದ್ರ ವ್ಯಾಪಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿ ಗಣಿ ಮತ್ತು ಅದಿರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊಡುಗೆ ಎಂತಹದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಅಧ್ಯಯನ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ, ಬಳ್ಳಾರಿಯ ನಿಟ್ಟೂರು, ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾಸ್ಕಿ, ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸನ್ನತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಶೋಕನ ಕಾಲದ ಶಾಸನಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ನಗರದ ಸಮೀಪ ತಾಮ್ರದ ಗಣಿಗಳಿದ್ದು, ತಾಮ್ರ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ನಗರವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ನಡೆಸಿದ ಉತ್ಖನನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧-೨ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ತಾಮ್ರವನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುವ ಭಟ್ಟಿಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಹಾಸನದ ಸಮೀಪ ಕಲ್ಯಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತಾಮ್ರದ ಭಟ್ಟಿಗಳ ಅವಶೇಷ ದೊರೆತಿವೆ. ಹಂಪಿಯ ಸಮೀಪದ ಬೂದಿಹಾಳದಲ್ಲಿಯ ದಿಣ್ಣೆಗಳು ಕೂಡ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕರಗಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳೆಂದು ಕೆಲವು ತಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇದೇರೀತಿ ಗಟ್ಟಿ ಹೊಸ ಹಳ್ಳಿಯ ಉಕ್ಕು, ಕೋಲಾರದ ಚಿನ್ನ, ಲಕ್ಕುಂಡಿಯ ಬೆಳ್ಳಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರಲೋಹಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಇತಿಹಾಸ ನಮಗಿನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಸರಿಯಾದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಬೀಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಎರಡನೆಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಿಭಾಗವನ್ನು (ಸೆಕೆಂಡ್ ಆರ್ಕಿಯಾಲಾಜಿಕಲ್ ಸರ್ಕಲ್) ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯ ಪಡಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಏಕೆಂದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಬೇರೆ ವಿಭಾಗದಿಂದ ನಡೆಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೇಂದ್ರ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವಾಗ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಮೊದಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಂತೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸರ್ಕಲ್‌ಗೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಎರಡನೇಯ ಸರ್ಕಲ್‌ಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಧಾರವಾಡ, ಬೆಳಗಾವಿ, ವಿಜಾಪುರ, ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದೆಂದು ನನಗೆ ಭರವಸೆ ಇದೆ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬನವಾಸಿ ಮೊದಲಾದ ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರದ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಖೆಯು ಕೆಳದಿ-ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಾಲಯಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗಿದೆ. ಭಟ್ಕಳದಲ್ಲಿರುವ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸುವ ಯೋಜನೆಯೊಂದು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ವಿಶಾಲದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಕಲೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ತತ್ವ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ವಿಷಯದಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಇತಿಹಾಸವು ಜನಾಂಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಸತ್ಯಾಂಶಗಳು ಹೊರಬೀಳಬೇಕಾದರೆ ಎಲ್ಲಾ ತರಹೆಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಧಾರಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶನ ಅವಶ್ಯಕ.